

Służyć i zbawiać

Przedmiot studium: Iz 41.

Część I: Przegląd

Istnieje wyraźne powiązanie między Iz 1 a Iz 41. Widzimy je w wezwaniu skierowanym do Judejczyków w Iz 1,18: „Chodźcie więc, a będziemy się prawować”. W Iz 41,1 jest zawarte podobne zaproszenie: „Stańmy do rozprawy!”. Jednak w tym przypadku wezwanie obejmuje szerszą scenę - „krańce ziemi” (w. 5) - a zatem dotyczy większego wydarzenia.

Wyrażenie *mišpāt* (sąd, Iz 41,1) w języku hebrajskim może także oznaczać „rozprawę”, „sprawę”, „pozew” (Ludwig Koehler i Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, t. 2, s. 651). Pojęcie to jest dość podobne do znaczenia hebrajskiego słowa *niwwākhâ* (spierać się [w procesie]) w Iz 1,18 (tamże, s. 410). Iz 41,21 podkreśla pojęcie sporu prawnego i jest niemal echem Iz 1,18: „Przedstawcie swoją sprawę - mówi Pan - podajcie swoje dowody, mówi Król Jakuba!”.

W kolejnych wersach ukazane są dwie części sprawy. Z jednej strony Pan, a z drugiej strony Izrael, sługa.

W rozdziale 41 Pan jest opisany na różne sposoby: „Święty Izraelski”, Odkupiciel, Stwórca i Król. Izrael czy Juda są opisane jako „sługa”, „wybrany” i „przyjaciel” (nawiązanie do Abrahama).

Trzy główne tematy studium to: (1) Bóg przymierza, (2) Bóg i inne tytuły oraz (3) Izrael - sługa.

Część II: Komentarz

Bóg przymierza. Bóg jest przedstawiony na kilka sposobów w Iz 41. Kiedy jest mowa o Bogu w kontekście więzi przymierza z Jego ludem, *Biblia* używa imienia JHWH, tłumaczonego jako „Pan”. Izajasz posłużył się tym imieniem Boga około 150 razy. Imię to występuje w hebrajskiej *Biblii* 6828 razy (David J.A. Clines, *The Dictionary of Classical Hebrew*, t. 4, s. 122).

Sprawozdanie *Pięcioksięgu* przedstawia wyraźnie genezę tego imienia Boga. W tym studium uwzględnimy niektóre fragmenty odnoszące się do osoby, do której nawiązuje Izajasz - Abrahama. Są trzy szczególne momenty w więzi przymierza Boga z Abrahamem, a w każdym z nich użyte jest imię Boga JHWH: (1) Pan (JHWH) powołuje Abrahę i obiecuje mu uczynić jego potomków wielkim narodem (Rdz 12,1-3), (2) Pan (JHWH) zawiera przymierze (Rdz 15,1-21), oraz (3) Pan (JHWH) potwierdza przymierze (Rdz 17,1-27). Kilka wyrażen w Rdz 12 wskazuje na osobistą więź między Panem i Abrahamem. „Wyjdź (...) do ziemi, którą ci wskażę. (...) będę ci błogosławił i uczynię sławnym imię twoje” (Rdz 12,1-2).

Inny fragment, Rdz 15, także zawiera imię JHWH. Scena przymierza obejmuje Boże słowa osobistej troski o Abrahę: „Nie bój się, Abramie, Jam tarczą twoją” (Rdz 15,1). Rdz 15,2-6 opisuje rozmowę wyrażającą osobistą troskę, kiedy Abram wyraża przed Panem swoją niepewność co do spełnienia przymierza. W Rdz 15,7 Pan powtarza Abramowi swoje imię. „Jam jest Pan, który cię wywiódł z Ur chaldejskiego, aby ci dać tę ziemię w posiadanie” (Rdz 15,7). Rdz 15,18 wskazuje wyraźne powiązanie między imieniem JHWH a przymierzem. „W dniu tym zawarł Pan przymierze z Abramem, mówiąc: Potomstwu twemu daję tę ziemię”.

W Rdz 17 Pan (JHWH) po raz kolejny rozmawia z Abramem. Tekst wskazuje na osobistą więź - „trwaj w społeczności ze mną” (Rdz 17,1) - i świadczy, że przymierze ma być rzeczywistą umową: „Ustanowię bowiem przymierze między mną a tobą” (Rdz 17,2). Jest to powtórzone w Rdz 17,4 i wiąże się także ze zmianą imienia Abrahę wstępującego w przymierze z Bogiem: „Nie będziesz już odtąd nazywał się Abram, lecz imię twoje będzie Abraham” (Rdz 17,5).

Czasami w formułach przymierzy słowo *’elōhim* (Bóg) jest dodawane do imienia JHWH. Tak więc w tego typu literaturze przedmiotem przymierza jest JHWH, a czasami Pan Bóg albo „Pan, twój Bóg”. W doświadczeniu Abrahę widzimy, że imię wiąże się z zawarciem przymierza i osobistą więzią z JHWH, Panem.

W Iz 41 występują elementy przymierza. Wnioskujemy to nie tylko z użycia imienia JHWH, ale także z odwołania do Izraela jako „wybranego” (Iz 41,8). Nawiązanie do Abrahę, którego imię jednoznacznie kojarzy się z przymierzem Boga z Izraelem, jest także kolejnym czynnikiem, który sugeruje te elementy. Jednak, jak wspomnieliśmy wcześniej, imię JHWH (Pan) jest związane z osobistą więzią Boga z Jego ludem. Iz 41 wyraźnie podkreśla osobisty charakter tej więzi. Pan nazywa Abrahę swoim przyjacielem (Iz 41,8). Podobna więź znajduje odzwierciedlenie w ostatnim zdaniu Iz 41,4: „Ja, Pan, jestem pierwszy i Ja też będę z ostatnimi”.

Wyrażenie „będę z ostatnimi” zostało wyjaśnione przez Johna Oswalta następująco: „On jest z nami na dobre i złe, w zależności od tego, jak Mu odpowiadamy. Nie ma nikogo innego takiego jak On. On jest jedyną nieśmiertelną istotą we wszechświecie - jedynym, który może powiedzieć: «Jestem»” (John Oswalt, *The Book of Isaiah, Chapters 40-66, The New International Commentary on the Old Testament*, Grand Rapids 1998, s. 84).

Oswalt widzi tu także powiązanie z *Księgą Izajasza* i *Nowym Testamentem*. Pisze: „W *Septuagincie* regularnym tłumaczeniem wyrażenia *'ani hu'* («jestem nim») jest *ego eimi*. Fakt, iż Jezus celowo zastosował to wyrażenie do siebie (por. z J 8,58; 18,5), mówi wyraźnie o tym, jak rozumiał swoją tożsamość” (tamże, s. 84-85).

Bóg i inne tytuły. Dodatkowe cechy Pana są podkreślone w Iz 41. On jest Świętym. „Ja cię wspomogę - mówi Pan - twoim odkupicielem jest Święty Izraelski” (Iz 41,14). Podobne pojęcie jest wyrażone w Iz 41,20: „Zrozumieli wszyscy, że to ręka Pana uczyniła i że to stworzył Święty Izraelski”.

„Święty” to jeden z najważniejszych tytułów Pana w *Księdze Izajasza* oraz jeden z głównych tematów księgi. Słowo „Święty” zostało użyte przez Izajasza 33 razy. Jak zauważyliśmy w lekcji 2, określenie „święty” odnosi się do „czystości, doskonałości, ukrytej chwały JHWH”. Świętość jest sednem Jego istoty. Tytuł „Święty” wskazuje moralny standard dla narodu. To wezwanie do świętości jest zakorzenione w prawie mojżeszowym, oparte na Bożej deklaracji własnej doskonałości Boga: „Mów do całego zboru synów izraelskich i powiedz im: Świętymi bądźcie, bom Ja jest święty, Pan, Bóg wasz” (Kpł 19,2).

Prorok Izajasz używa tytułu „Święty”, by powiązać ze sobą dwie inne cechy Boga - Jego rolę Stwórcy i Odkupiciela. Pojęcie Boga jako naszego Stwórcy jest wyrażone w pięknym paralelizmie w Iz 41,20: „Aby widzieli i poznali, zważyli i zrozumieli wszyscy, że to ręka Pana uczyniła i że to stworzył Święty Izraelski”.

Pan jest przedstawiony w Iz 41 jako Odkupiciel: „Twoim odkupicielem jest Święty Izraelski” (w. 14). Hebrajskie słowo tłumaczone przeważnie jako „Odkupiciel” oznacza „odzyskujący na własność” albo „odzyskujący dla siebie” (Ludwig Koehler i Walter Baumgartner, *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, t. 1, s. 169).

Cechy Pana jako Stwórcy (w tym przypadku Stwórcy Izraela) i Odkupiciela Izraela są wyraźnie podkreślone w tej części księgi. Na przykład Iz 43,1: „Lecz teraz - tak mówi Pan - który cię stworzył, Jakubie, i który cię ukształtował, Izraelu: Nie bój się, bo cię wykupiłem, nazwałem cię twoim imieniem - moim jesteś!”.

Inny tytuł, jakiego Izajasz używa w paralelizmie do Pana to „Król Jakuba” (Iz 41,21). Nie ma wątpliwości, że jest to tytuł mesjański.

Tak więc Iz 41 ukazuje różne imiona i tytuły opisujące Boga. Ciekawe, że Izajasz używa w Iz 43,15 niemal tego samego wyrażenia w odniesieniu do Boga: „Ja, Pan, jestem waszym Świętym; Ja, Stwórca Izraela, jestem waszym Królem”.

Izrael - sługa. Pan został opisany wieloma tytułami w Iz 41. Podobnie Izrael w swojej więzi przymierza z Bogiem otrzymał kilka tytułów. Na przykład, w relacji z Bogiem Izrael jest „sługą”, „wybrany” i „przyjacielem”.

W wielu sekcjach *Księgi Izajasza* Izrael, a konkretniej naród Judy, jest nazwany sługą Pańskim. Zob. m.in. Iz 41,8-9; 44,1,21; 45,4; 48,20; 49,3.

Iz 41,8 wskazuje wiele istotnych cech sługi: „Lecz ty, Izraelu, mój sługo, Jakubie, którego wybrałem, potomstwo Abrahama, mojego przyjaciela”.

Alec Motyer identyfikuje cztery cechy sługi w tym wersecie: „Po pierwsze, Izrael zaistniał jako *sluga* Pana z Boskiego wyboru (Iz 41,8b.9d; Ef 1,4). Po drugie, więź rozpoczęła się od *Abrahama*. *Przyjaciel* (2 Krn 20,7; Jk 2,23) oznacza dosłownie «umiłowanego»/«miłującego». Po trzecie, rozszerzenie obietnicy przymierza na *potomków* (dosł. «nasienie», Rdz 17,7) Abrahama nadal obowiązuje («wybrałem cię, a nie wzgardziłem tobą»). Po czwarte, w wyborze i powołaniu Abrahama Pan ukazał, że Jego moc sięga po «*krańce ziemi (...)* *najdalsze zakątki*». Wszystko to nie wskazuje na żadną funkcję, jaką mógłby pełnić sługa, a jedynie na wzniosły status Izraela” (J. Alec Motyer, *Isaiah: An Introduction and Commentary*, Tyndale Old Testament Commentaries, Downers Grove 1999, t. 20, s. 286).

Część III: Zastosowanie

1. Nasz Bóg jest przedstawiony w *Biblii* na wiele sposobów. On jest wielkim *'elōhim*, Władcą wszechświata, transcendentnym Bogiem. Jednak jest także Bogiem osobistym, a by to podkreślić, biblijni autorzy używają imienia JHWH tłumaczonego jako Pan. JHWH jest Bogiem przymierza, Bogiem osobistej relacji z ludźmi. Jak możesz wyróżnić te dwa aspekty Boga w relacji do Jego stworzeń? Przeczytaj Rdz 1,1; 12,1 zanim odpowiesz.

2. Iz 41 ukazuje Boga na różne sposoby. Pan jest „Świętym Izraelskim”, Odkupicielem, Stwórcą i Królem. Który z tych tytułów ma największe znaczenie dla ciebie i dlaczego?